Ч. 40. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 7. жовтня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА“ Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов. Телефон 4–48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

З польської політики

Осінна сесія законодатних установ у Польщі незабаром зачнеться. Польські політичні круги вже заздалегінь лагодяться до полагодження на парляментарній арені справи зміни польської конституції. Справу тої зміни заповів маршал Пілсудський у своїй звісній соймовій промові. Заповів, що сам із урядом стремітиме до того, щоби скріпити владу президента держави та кождочасному урядови запевнити майже цілковиту независимість від Сойму та Сенату. У тому дусі переведена зміна довела б до того, що уряд мавби власть незгідні зі своєю волею постанови Сойму відкидати та переводити в життя свої власні.

По тій лінії йдуть поспішні приготоваання цілого Бльоку Співпраці з Урядом. Як відгомін тих приготовань появляються в польських часописях вістки про ріжні пляни зміни конституції. Деякі пляни подають так великі поправки, що після них прийшлосяб не поправляти, а прямо приймати цілком нову конституцію.

Та це лише пляни. Можна сподіватися, що Бльок Свівпраці з Урядом скорше не проголосить своїх плянів, доки не запевнить собі прихильности деяких инших парляментарних клюбів так, що імовірно справа зміни конституції не піде на перший огонь у наступаючій осінній сесії а вирине згодом.

Гарячі маневри

В селі Боженцін під Тарновом відбувалися маневри краківського ґарнізону. Кавалерією командував полковник Клеберґ, піхотою полковник Крук-Шустер. В часі вправ упав приказ, щоби кавалерія рушила атакою на відділи піхоти. Загула земля під кінськими копитами. Та на сто кроків перед окопами піхоти кавалерія не здержалася, як це приписують військові приписи. Наслідки були страшні. Піхота бачучи наступаючу на неї кавалерію заступилася баґнетами. Число ранених доходить 40, а булоб ще більше, колиби командант дивізійної піхоти полк. Монд не видав приказу піхоті кидати димові ґранати. Ранених поміщено в шпиталях у Тарнові та Кракові. Військова влада веде слідство, хто завинив.

Жнива в Сх. Галичині

Голова „Кредитового Зем. Тов-а“, п. Пшибиславський подав про се такі інформації в польській пресі:

В Сх. Галичині в значній мірі не удалися озимини й конюшина. В деяких околицях, пр. у Збаражчині, пшениці не буде навіть на пасіння. Сіно ізза посухи також невдалося. Ціни конюшини будуть весною мабуть дуже високі. Одначе збіжа на Поділлю дали подекуди збір рекордовий, отже про катастрофу говорити не можна. Особливо ярі збіжа дали на загал дуже добрий збір. Бульба не допише, зате збір цукрових бураків буде добрий, кукурудзи дуже добрий. Плянтації тютюну на Покуттю і над берегами Дністра сильно зросли й обіцяють значний дохід. Ціни збіжа будуть с. р. нисші. Худоба потаніла, отже і ціни мяса повинні падати. Апровізація міст вповні забезпечена.

Кріваві вибори

В місточку Ґеештахт у Німеччині відбувалися оноді вибори до міської ради, які закінчилися крівавими заворушеннями. До містечка, що числить около 6 тисяч мешканців прибули з Гамбурга в день виборів сильні відділи т. зв. червоної ґвардії й инших комуністичних організацій в числі понад 1000 мужа, щоби перешкодити в виборах. Коло полудня прийшло до великих перепалок, які замінилися в крівавий бій. Комуністи напали на републіканців. Одна й друга сторона ужила каміння, колів, ножів та револьверів. Полилася кров. Від револьверової кулі згинув провідник комуністичних ватаг. 11 людий по обох сторонах віднесло тяжкі, а 250 лекші рани. — Також в часі виборів у Гамбурзі прийшло до крівавих бійок. Ранено 12 осіб тяжко, а 2 лекше

Грозить війна

Бувший сербський мін. і посол в Льондоні Емелянович оповістив статтю, в котрій пише, що нова війна на Балкані не дасться уникнути, бо фашисти постановила відбудувати староримську імперію, до котрої мавби належати й Балкан під номінальним правлінням короля Альбанії, що стверджено в таємнім договорі.

Просвітою до рівности

(—) Наше життя на цьому світі це безнастанне змагання. І поодинокі люде й цілі народи стараються перегнати, перевисшити одні одних.

От, нераз глядимо, як діти бавляться в перегони. Разом на одному місці стають до перегонів, разом із цього місця вибігають. Та гляди, ледво кілька кроків пробігли, а вже один позаду всіх остає, а дальше другий, а там і третій. І тільки один добіг перший до означеної мети. І нераз буває глядиш на такі дитячі перегони й бачиш: цей що перший добіг до мети, виглядає найслабший а перегнав усіх. Що це? А те, що він меткіший, живіший і жвавійший, а може теж і вправлявся в біганні...

Як у цій дитячій забаві так воно й у життю. Життя теж такі перегони. Хто зручніший, звинніший, розумніший, а найважніше більше вправлений — цей у життю буде на переді, а хто нездатний і не має вправи цей остає позаду всіх.

Тай ще одно! Життя це перегони, але такі перегони, що до них кожен стати мусить, хоче чи не хоче. Веде людину туди або важка доля, або охота заробітку, або охота служити свойому народові, чи всему людству.

І до цих перегонів треба кожному з нас приготовитися, щоб у бігу дорівняти й не лишитися останнім. Уже в родині бачимо, що один із синів рветься до науки, другий лінюх, легкого хліба хоче, одна дитина працьовита, а другій тільки гулянки в голові. І бувають у такому невеличкому гурточку нераз серед рідні тільки ріжниці, що батько й ненька нераз сумно шепчуть: „Так начеб не одного батька-неньки діти були вони, а зведенята!“

Коли вже в одній родині брат випереджує брата, сестра сестру, то щож мусить діятися в тіській великій семії, як цілий нарід?

І так воно мусить бути. Перед законом усі ми рівні, бо закон приміноють, а бодай повинні примінювати до всіх однаково.

Але в життю, цих загальних перегонах усіх, рівности нема: наперед висуваються люди пильні, меткі, світлі, а передусім ці, що посвячують своє знання на пожиток людства.

Тут не рівність значить, тільки вартість людини. Тоді буде двох рівних

людей, коли один буде тілько вартий, що другий.

Кожен із вас, хто розумно глядить на світ, скаже: „Та деж це можливе?" Певно, що не можливе, щоб усі могли бути собі вповні рівні здібностями, але можливе одно, можна ці ріжниці зменьшити. Як у перегонах помагає довша вправа, так у перегонах життєвих помагає найбільше просвіта.

І чиж на власні очі не бачимо, що значить просвіта. Ми українці великий сорокмільоновий нарід, а багато менші народи як ось Шведи й Данці випередили нас, не тільки, що давно вже мають свою державу, але культурою своєю й добробутом світ увесь дивують. А чому? Бо меткійші й скорше кинулися до просвіти. А в нас? Чиж такі давні то часи, як у нас говорили: „Так мої діди й батьки господарили, так і я буду господарити"! Або: „Мій дід і мій тато не вмів читати, ні писати й добре йому було, тай мені не треба". Тепер правда вже так не говорять. У світовій війні люде всюди бували, багато бачили та знають, що значить наука, просвіта, розумна господарка. І тепер бачимо: хоч німецький нарід і програв війну, світ із ними рахується — а з нами?

Так, бо Німці побачили свої похибки й стараються їх направити, позбутися й ще пильнише взялися до праці, як до війни. І доводять до цего, що позичають гроші, рятують із біди навіть цю Францію, що виграла війну. А чому? Бо Франція виграла війну при помочі других держав, але в перегонах праці й просвіти лишилася позаду Німеччини.

І наш нарід, коли не хоче все бути по заду (а певно не хоче!), то мусить пильно й згідно взяти до праці на всіх полях: у знанню, в торговлі, в промислі, в хліборобстві.

А щоб у всему цему бодай дорівняти іншим народам, до всего цего треба науки й іще раз науки, всего треба вчитися, пильно вчитися.

А нарід складається з одиниць. Тож щоб нарід пішов наперед, мусить кожна одиниця в народі йти наперед, мусить учитися.

Кажемо: життя це перегони. А коли так, то нехай кожен старається, щоби бодай бігти в недалекій віддалі один від одного.

Знаємо, що талантом, здібностями всі не можуть бути рівні тай ріжні до ріжного мають нахил і здібности. Старайможся всі, шоб у нашій праці всі ми йшли на перед. А щоб це осягнути, треба вправлятися в науках, здобувати цю науку все та все, кожну вільну від праці хвилину посвятити читанню пожиточних книжок. Тоді й ріжниці між поодинокими станами будуть поволи затиратися. Просвіта, тільки просвіта рівняє всі стани, а тільки темнота витворює ріжниці. Тому просвіти, як найбільше просвіти! Але не цеї просвіти, що її захвалюють ріжні баламути: соціялісти, радикали й комуністи. Їх книжки й часописи не просвіту ширять, а дурман. Правдива просвіта від Бога походить і до Бога веде. Як ніхто не везе до млина зерна з половою, так і тут треба вважати при виборі книжок і часописів, відкидати полову, кукіль і снітій, що заглушують людську душу. Тільки просвіта в дусі католицької Церкви правдива й дає щастя й задоволення. Всяка інша наука тільки збаламутить і спровадить на нарід нещастя. Це наш нарід уже досвідчив на собі й тут і там над Дніпром. Пішов за баламутними кличами та втратив найкращу нагоду стати господарем у свій хаті.

Тож нехай нам це буде в науку: берімся всі до просвіти, учімося, читаймо, але з Богом, в дусі католицької Церкви.

А тоді певно не будемо останні в перегонах народів і то не буде наш великий нарід погноєм другим народам.

Будьте вчителями своїх дітей

Учіть дітей в імя Боже.

Глибше ніж яка небудь друга наука врізуються в память та в серце дитини слова побожного батька і богобоязливої матери. Длятого Апостол каже до родичів: „Вітці! виховуйте дітий ваших в науці і карности Господній". (Єфес. VI., 4).

Вчіть їх при помочі природи.

Ти батьку йдеш з дитиною лугом, полем або лісом. Дитина зриває квітки і розглядаєсь цікаво довкола. Скажи їй, що всю ту красу сотворив Отець небесний. Скажи їй, що за все те треба Богу дякувати і Бога любити. — Таким чином ти станеш для своєї дитини першим учителем релігії.

Вчіть їх при помочі християнських образів.

Ідеш з дитиною попри хрест, розкажи їй дещо про Божественного Спасителя і про Його страсти. А навіть в своїм домі, де так много маєш образів, можеш пояснюючи дитині значіннє кождого образка, навчити її не одної правди нашої св. віри.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 27

Гетьман Богданко

XI.

Вдарили морози, а там і білий сніг покрив усю Січ-матір. Й окопи й острокіл і вежі і курінї й нова церква січова забіліли снігом. Міріядами зрібосеньких самоцвітів миготіла вся Січ у промінням зимового сонця.

І вже запоріжці більше по куріннях сидять. Обсядуть курінну люльку тай курять. А ці курінні люльки то чималі посудини на лад турецьких. А в них повно затичок. Хоче запоріжець курити, то виймає затичку й ув отвір устромлює свойого цибуха тай тягне дим, біля люльки присівши.

То так пообсідають кругом люльку й курять разом. Тільки жартами та дотепами й грімким сміхом переривають курення. Часом хтось щонебудь оповідає, часом на бандурі хтось приграває та приспіває...

То горою диму хмари, хмари, аж сиво в курені, а долом чути пакання, а там і голоси та сміхи.

Тільки час від часу чути:

— Кашоваре, чортів сину, тютюну вже в люльці не має! Давай, не жалій, не скупися, не своє даєш, а січове добро.

І кашовар слухняно натолочує люльку тютюном, бо його обовязок і про люльку дбати.

Осьтак минають запоріжцям дні за днями й неоглянулися, а тут уже й Різдво.

Величаво святкувало Запоріжжа цього року, цебто року Божого 1575 Різдво Христове.

І не диво! Цеж у перше, як Січ-мати стоїть, святковано його богослуженням у січовій церкві. Вся церква набита чубатими запоріжцями, а все в нових контушах, в сапянцях дорогих. Попереду кошовий зі старшиною. Хиляться чубаті голови, новонародженому Цареві світа кланяються. Несеться грімкий спів у честь новонародженого Спасителя людства, куриться дороге кадило. А лиця сивоусих запоріжців аж сяють радістю. Здається так і чути горою понад чубатими головами воїнства християнського спів янголів, що лунав над вифлиємським вертепом: „Слава во вишних Богу, на землі мир во человіціх благоволеніє!"

Поважні та радісні розходилися запоріжці з церкви по куріннях по своїх.

А князя Богданка ждала в курінї нова радість — вернув із Криму побратим Покотило.

Оба побратими кинулися в обійми й довго так стояли, не розривалися. А в князя Богданка в грудях його лицарське серце так билося, мов молотом ударяло.

— Гей, чи веселу вістку приносить мені побратим мій, чи найшов Оленку, чи живе ще там голубка моя — тривожиться князь Богданко та не має чомусь у нього сили, відваги не має першому спитати.

Аж побратим Покотило сам озвався вкінці:

— Та бо ти, Богданку, навіть не питаєш мене з якою вісткою я приходжу.

— Словами не питаю, — відказує князь Богданко — бо трівога голос у мене відняла, та серце питає, не чуєш? Говори... найшов?!

А Покотило звільнився з його обіймів тай каже:

— А вжеж, найшов. На те я йшов, щоб найшов.

— Кажи: жива, здорова?!

— Пострівай, сядемо, оповім тобі все. — Жива, здорова, хоч була дуже недужа...

Посідали, а князь Богданко наглить:

— Оповідай, де вона, далеко...

— Якийже бо ти! Я все ладом оповім тобі — каже повагом Покотило.

І оповідав:

— Як я з тобою розійшовся, то довго тинявся, допитувався, шукав. Усе дарма, ніяк не можна було довідатися ні про Пшерембського ,ні про Оленку,

Поясніть їм рік церковний.

Розкажіть пр. дітям в часі Різдвяних свят про народженого Ісуса. В часі Йорданських свят про хрещення Ісуса в ріці Йордані. У великім пості про муки Христові. На Великдень про славне воскресення нашого Спасителя і т. д. Навчіть їх також високо цінити святі річи. А не забудьте від часу до часу спровадити собі яку побожну, книжку, щоби з неї і самим користати і дещо переповісти дітям. Не повинно також ні в одній християнській родині бракувати релігійного часопису „Місіонара" (Коштує 2 зл. річно) і часопису дтя народа „Правди".

У всім звертайте гадку дітей на Бога.

Лучиться дома недуга, скажіть до дітей: „Моліться, діти, до Бога, а Бог верне недужому здоровле". Як хорий подужав, нагадайте дітям, щоби подякували Богу за сю ласку. Записуєте дітей до школи, нагадайте їм, щоби просили Бога о поміч в науці. Коли діти виросли і мають рішитися вибрати якийсь стан, скажіть їм, щоби горячо просили Бога о світло і поміч у сім важнім ділі. Особливо припильнуйте, щоби дітей добре приготовити до першої св. Сповіди і до першого св. Причастія.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З нинішним числом висилаємо чеки. Просимо П. Т. Передплатників о негайне прислання передплати за IV. квартал, а рівночасно і вирівнання залеглостий.

З церковних справ

Знаменні резелюції.

Підчас Евхаристійного Конґресу в Ченстохові, в якому взяло участь около 500 тисяч польських прочан, ухвалено 11 резолюцій. На цьому місці подаємо з них важнійші винятки:

„Працюючи над відродженням світа в Христі, особлившу увагу належить звернути на положення робітничої кляси, котра сьогодня находиться в незвичайно тяжких життєвих обставинах, які подекуди негідні чоловіка й дитини Божої, якою є кождий робітник, нарівні зі всіми иншими. В Христовому царстві, до якого здійснення зміряємо, повинні істнувати такі умовини праці й життя, щоби робітник міг жити як чоловік із безсмертною душею, як голова родини, як здоровий, у повні управнений член суспільности і як дитина Божа.

Стверджуючи, що Христос-Цар, як Божий Син, має найбільше право до душі дітей і є найвисшим Учителем і найбільшим Приятелем дітей, не можемо уявити собі виховання і школи без Христа і Його св. релігії. Тому рішуче жадаємо, щоби школи, яким повірюємо наших дітей були католицькими школами.

Тому, що релігія є не лише знанням, але передусім життям, і тому, що найвзнеслійшим завданням школи є приготовити дітей до життя і ввести їх у нього, заявляємо, що також релігійні практики належать до науки релігії в школі.

Висказуємо наш найглибший жаль до тих католицьких послів, які в Соймі й Сенаті голосу али за знесенням обіжника і через те заохочували до дальшої погубної акції ті чинники, котрі послідовно зміряють до усунення Христа-Царя і Його релігії зі школи і з публичного життя взагалі.

Супроти частих гіршачих випадків, що преріжні орґанізації уряджують усякого рода вправи, пописи, збори і віча в часі торжественних богослужень, а то звичайно близько церков, заявляємо, що такі поступки уважаємо за нарушення святого дня і взиваємо всі суспільні орґанізації, щоби на будуче уряджували вправи і збори в відповідній порі, поза годинами призначеними на богослуження і на відповіднім місці.

Бог є незмінний

(о. С. К.) Св. Письмо говорить, що Биг жалував, що сотворив чоловіка (Бит. 6, 6) або: розгнівався на людий, хотів їх погубити, а, потім змилосердився над ними (Ісх. 32). Як належить се розуміти?

Ті способи вираження в св. Письмі є лиш прикметою східної мови образової, приміненої до людського способу говорення про Бога, а належить їх розуміти в переноснім (духовім значінню). Коли отже св. Письмо говорить, що „Бог жалував, що сотворив чоловіка", або, що ненавидить грішників, котрих передше, як були праведними любив, не хоче через те сказати, що Бог змінився, — се лиш людський спосіб говорення про Бога, а значить се тільки, що в людях зайшла зміна, пр. з добрих сталися злими, проте їх Бог як найсправедливійший карає. Якщо ми кого караємо, то зміняємося дійсно, бо не обходимося при тім без жалю або гніву. Бог карає або надгороджує, але в собі позістає завсіди тим самим, незмінним. Коли прощає грішникови, чи-

---

хоч увесь Крим обійшов, а потім і в сам Царгород подався. Ніде ні сліду. Питаю за Пшерембським, кажуть: „А в нас чимало потурнаків, що покинули віру джаврів, а прийняли закон пророка Магомета. Їх багато навіть на високих становищах, бо цінить їх і нагороджує падишах. Та хто з них цей, що ти його шукаєш, годі знати, бо ніхто в нас не питає, відкіля такий навернений прийшов, та як називався передше". І я вже почав сумніватися, чи вдасться мені віднайти потурнака Пшерембського. „Буду пробувати питати за самою княгинею Оленкою Ружинською — думав я — так може скорше попаду на слід". Ба але як попасти, невольниць із України в Криму та в Туреччині сила силенна, а годіж мені в бісурмен питати за княгинею, бо зараз іздогадалисяб, що тут щось непевне. Питав я в невольників і в невольниць, хоч як воно тяжко зустрінутися з ними. Аж одного разу в Царгороді почув я козацьку пісню. Тоді пригадалася мені зложена на Січі пісня про тебе, Богданку. „А що, як я заспіваю цю пісню й вона, Богданкова дружина почує її, то може здогадається, чому я цю пісню співаю...

— І здогадалася? — перебив йому князь Богданко.

— Стрівай усе ладом розкажу — вспокоював його Покотило. Співав я цю пісню в Царгороді, співав по інших містах, та все дарма, ніхто не звертав на мою пісню уваги. Хіба бісурмени часом чудувалися: „Що ти möслем тай якусь чужу, незрозумілу пісню співаєш?" А я їм на це: „Це німецька пісня, навчив мене один Німець лікар, що мені в ясир попався був. Він казав, що вона чародійна, помагає на всякі недуги. А в мене, бачиш, голова болить, то я її співаю".

Князь Богданко не видержав, розсміявся:

— Ха, ха, ха! А не прохали в тебе, щоб ти навчив їх цеї німецької пісні?

— Чому ні, прохали!

— А ти що?

— А я їм їх триклятим письмом понаписував усяку нісенітницю, щоб тільки до складу було тай під голос пісні підходило. Ось приміром таке: „О, боха, боха, доне, доне! Запо ріжо готомони! Тачо тічо ходжа чорноока міті...

— І вони вчилися цього? — питав князь Богданко зі сміхом.

— Або я знаю, я їх більше не бачив, яж на цему самому місті вдруге не був. Та слухай дальше. Аж якось провідав я, що в Аслан Кермені комендантом потурнак. І думаю собі: „Ануж це буде той ворог мойого побратима Богданка!" Тай не гаючися манджаю в Аслан Кермень. Насамперед оглянув я добре ввесь город, — бо може, думав собі, пізніше придатися. Турки бач дуже горді на цю свою твердиню: Кажуть: „Тепер хай приходить і десять Байд-Вишневецьких, то не здобудуть уже його!" І справді сильно укріпили город.

— А ми таки збуримо його — сказав самопевно князь Богданко.

А Покотило говорив дальше:

— Коли я оглянув укріплення города, пішов під замок. А знаю вже добре, як у музулманських домах розложені кімнати, де міститься звичайно гарем. Ходжу собі тай співаю пісню. І ніщо! Аж за хвилю вибігає молодий прислужник Турок тай кличе мене, питає в мене, що це за пісню я співаю. Я йому кажу, що німецьку тай питаю, навіщо йому знати, що це за пісня. А він каже: „Мені не треба, тільки моя пані, улюблена жінка баші чула, як ти співав і сподобала собі пісню тай післала мене до тебе..

Князь Богданко запер у собі дух слухаючи:

— Говори, говори! — казав.

— Я спитав у нього, хто його пані. А він мені каже, що його пані не тутешня, а християнка з Лехістану. „Тай баша, каже, звідтам але він уже мослем, а вона ще невірна, ще християнка. Але дуже гарна й добра, баша пропадає за нею, та вона тепер дуже недужа". Як почув я таке тай кажу: „Біжи, скажи твоїй пані, що я маю лік, що помагає на всякі недуги".

(Дальше буде).

нить лиш се, що постановив від віків. Не він тоді змінився, лиш чоловік.

Тому, що чоловік зміняє свої відносини й своє поступовання зглядом Бога, незмінного зі свого єства, проте стає раз предметом любови, раз гніву Божого. Так одно і те саме є сонце, хотяй на його вид радуються очи здорові, а хорі заходять сльозами.

Одначе слід памятати, що так любов як гнів, так нагороджування як кара є у Бога одним ділом, стисло зединеним з Його єством. Тим самим актом Бог нагороджує і карає, сам при тім позістає незмінним, тільки наслідки сего ділання є для змінчивого чоловіка ріжні: „Зміняєш діла, але не зміняєш замірів". (Авґуст.).

Учений про душу чоловіка

Новий голова Британського Наукового Товариства, сер Виллиєм Бреґґ, котрий був здобув нагороду Нобля за наукові праці, говорив на зїзді учених в Ґлезґові, в Шотландії (в Анґлії). Він сказав до зібраних 3.000 учених: — Деякі люди думали, що нова наука знищить віру і поняттє про душу чоловіка. Але наука сього не може заперечити. Ми щодня стоїмо перед вічностю і самі бачимо її.

За зміну конституції

Після достовірних вісток, урядові чинники задумують при помочі Клюбу Співпраці з Урядом вносити під соймові обради постепенно свої пляни дотично зміни конституції. На осінній сесії уряд має внести лиш проєкт на поширення влади президента держави. Инші пляни буде вносив уряд протягом біжучої каденції Сойму, уповажненого до ревізії констит. приписів.

Зі світа

Дали випити й закусити.

По закінченню праць при ратованню розбитків з виправи ґенерала Нобіле совітський ледолом „Красін" на запрошеннє норвежського уряду причалив до порту в Ослько. Норвежська влада жичливо гостили моряків, які ратували розбитків і в їх честь видали навіть бенкет.

На бенкет прибули всі учасники ратівничої виправи, з професором Самойловичем на чолі. Прибула також товаришка Колонтай, яка сповняє уряд совітського посла в Норвеґії. При кінці бенкету орхестра мала заграти російський гимн. Капельмайстер не знаючи точно, який гимн тепер обовязує в Росії, добув міжнародну збірку гимнів і на велике диво большевикам заграв звісний царський гимн „Боже Царя храні". Це викликало велике замішаннє. Коли Норвежці стали зі своїх місць, то й большевики, хоч не хоч повставали, та вислухали царський гимн. Наочні свідки кажуть, що большевики мали при тім дуже кривитися, наче полину налагилися. А матушка Колонтаїха півголосом закликала: „Це нечуваний скандал!" Банкет скінчився в дещо холоднійшім настрою.

Ще одна жидівська република.

Совітська влада визначила великий простір ґрунтів в околицях Сочі на чорноморському березі на жидівську кольонізацію. На просторі 350 гектарів поселиться тут 170 жидівських родин виключно в Грузії.

Голод на Україні.

Німецька преса оповіщує приватні донесення своїх кореспондентів з Москви такого змісту: Найбільшу журбу уряду СССР становить велика кріза прокормлення населення на Україні, на північнім Кавказі і в области Кубані. Предсказання добрих жнив не справдилися і треба в згадані краї ввозити хліб. В одній тільки Херсонщині 300.000 німецьких кольоністів без хліба. Цілі кольони людей ждуть перед крамницями з поживою. Про вивіз хліба нема й бесіди. Уряд призначив уже оден (!) міліон рублів на прокормлення дітей голодуючих на Україні. Разом з голодом росте бандитизм. По містах ходять сильні патролі війська, що стараються виловити бандитів, але надармо. (Можна собі уявити, в якій нужді животіють там українські хлібороби, коли навіть запопадливі німецькі кольоністи не мають що їсти, хоч обсіли найлучші землі!).

Піянство в Росії.

Піянство в нещасній Росії шириться у страшний спосіб. А з піянством в парі йдуть злочини, насильства, розпуста і крадіж. Уряд не має способу се лихо припинити. Після урядового звіту большевицької влади забрано в минувшим році до арешту з улиць одної лиш Москви 75.000 на пів мертвих піяниць. До такого стану доводить своїх дітей безбожна держава.

Селянський рай.

Наслідком невроджаю та безглуздної большевицької господарки, жнива на совітській Україні і в Росії випали дуже зле. Селяни знехтували большевицький розпорядок — віддавати урядови зібране збіже — бо для них самих його не стає. Та вже й надоїло працювати на червоних дармоїдів. Урядова реквізиция

Боротьба Ірляндії 11

за віру, народність і волю.

Тоді то керму островом дістав Перрот (1584 р.) Був він благородний та безкорисний. Він оглянув Илстер, Мінстер і Коннавт. Скрізь слухав жалоб та судив по праві. Його отвертість і лагідність зеднали йому кількох ірляндських вождів. І колиб помагали йому були королівський двір і парлямент, колиб не підкопи англійських панів, що він їм не давав знущатися над народом, можеб Ірляндія була вже погодилася зі своєю долею. Та з приводу доносів на нього мусив він передати владу Фіцвіліямові. Його відізд був кличем до нових нещасть і неспокоїв.

Багато ірляндських родин, що вдержували взаємини з католицьким еспанським двором, стали знов благати помочі в короля Еспанії Филипа II. І він вислав величезну фльоту й назвав її непереможною армадою. Та цю фльоту вже біля побережя Ірляндії знищила страшна буря. Бріен О'Равке, тільки побачив, як надпливала ця фльота, вдарив на Анґлійців. Та по знищенні еспанської фльоти, не сила було йому вдержатися й він подався в недоступну верховину, відкіля довго опирався англійським військам. Однак вкінці голод змусив його розпустити повстанців. Кожен тікав, де міг. О'Равке втік у Шотляндію, та там зловили його, й повезли в Лондон і там засудили його на смерть та стяли.

Фіц-Віліям, жадний гроша, страшно знущався над Ірляндцями. Без причини вязнив багатих Ірляндців, щоб тільки дістати від їх родин багатий окуп.

Ірляндці тайком стали организувати заговір. Кермував заговором Гук О'Нейл, зручний, хитрий, а попри це чесний, знаменитий вожд. Пересвідчений, що причиною всіх дотеперішніх невдач була одиноко недостача єдности, рішився завязати союз всіх ірляндських католиків й надати цему союзові одностайну орґанізацію.

Щоб це осягнути, треба було й часу й свободи рухів. Щоб англійське правительство позволило на одно й друге, треба було приспати його чуйність уданою підлеглістю. О'Нейл поступав так осторожно, так добре вмів скривати свої тайні ділання навіть перед свояками й приятелями, так зумів зеднати собі довіря Єлисавети й краєвої влади, що міг явно згромаджувати запаси харчів, вправляти військо. Говорив, що робить це тому, щоб змусити деяких збунтованих вождів до признання спільної їм володарки. Єлисавета так вірила йому, що навіть написала до нього листа, щоб порозумівся з управителем Ввіліямом Рюселом щодо вдержання спокою. О'Нейл тоді поїхав справді в Деблин і цим знищив усі підозріння Ввіляма.

Коли О'Нейл вернув ув Илстер, видумував ріжні причини, що буцімто змушували його відложити на пізніше додержання обітниці вирушити на ірляндських вождів, що нищили англійські оселі. Та довго годі було зволікати. І він получився з відділами інших ірляндських начальників та вирізав у кількох місцях англійські залоги й здобув твердиню Блеквотер тай обляг Монаґен. Аж тепер пізнав Рюсел О'Нейлеві наміри й спішно збирав військо.

О'Нейл, що щодень виглядав еспанської помочі, не хотів ставати в отвертий бій із Англійцями, поки не збере всі свої сили. І хопився крайних засобів: підпалив свої власні посілости й подався в верховину. Відтам почав переговори з Рюселем, тільки на це, щоб зиськати на часі. Аж цісарева Єлисавета, розгнівана на Рюселя, що гайнує час на переговори, відкликала його, а на його місце післала лорда Барґа. Цему вдалося відібрати твердиню Блеквотер, та несподівана смерть перервала його дальший похід. О'Нейл буцім то прохає прощання в королевої й у цій справі веде переговори з Ормондом, наслідником Барґа. Ормонд обіцяв йому, що королева простить йому, коли він піддасться. О'Нейл зажа-

збіжа завела цілком і совітам грозить голод. Тому большевицький уряд видав розпорядок, щоби збіже відбирати в селян силою, а неохочих карати нагаями. Большевицькі посіпаки переводять по селах масове катування селян. Бють навіть жінок та дітей. Селяни бунтяються проти тих звірств, та де тільки можуть, колами відплачують совітським катам, що аж цілі відділи чрезвичайки мусять їх ратувати. Так воно виглядає в дійсности большевицька пісонька про „рай“ селян у селянській державі.

Не убий!

До села Раданець, в Румунії, вернув з Америки Василь Кліпе з долярами. Його шваґер, Андрій Сілі, вивів його до ліса і підняв на нього сокиру, щоб його вбити. Василь просив його: „Накрий мене веретою, щоб я не бачив, як ти мене вбиваєш.“ Андрій послухав і підняв знов сокиру, щоб убити шваґра. В тій хвилі спаралізувало йому руку і ціле тіло. Василь ждав на смерть і дивувався, що через довший час не відчув ніякого удару. Відкрив верету а його шваґер стоїть над ним з піднятою сокирою начеб скамянілий. Пігнав Василь до села, візвав людий, які висадили Андрія на віз і відвезли до шпиталю. Андрій заєдно держав сокиру у піднесеній руці і годі йому було вийняти її з руки. Мусіли відрізати топорище, але кусень з нього остав йому в руці. Лікарі не могли йому помогти. Третього дня зі страшним ревом Андрій помер. Василь збудував капличку в честь Богородиці на тому місці в лісі, де Андрій хотів його вбити.

Вісти з Австрії.

В цих днях відбулися у Відні наради німецьких та австрійських торговельних представників. Обговорювали вони справу дійсного господарського обєднання обидвох країн. Таке господарське обєднання мало би велике значіння для майбутньої політичної злуки Австрії з Німеччиною. Обидві сторони мали погодитися на цьому, щоби між обидвома краями запровадити лише формальні цла. В дійсності Австрія та Німеччина становитимуть одну господарську цілість. Ворожа Німеччині преса, головно польська й чеська, підняла знову крик про австро-німецьку небезпеку. У відбутих у Відні нарадах добачує вона дальший крок у напрямі майбутнього повного обєднання Австрії та Німеччини. Впрочім, на думку цеї преси, австрійські правлячі круги вже зовсім не таяться з своїми замислами. Як приклад протинімецька преса подає заяву канцлера Зайпля, опубліковану в одній французькій ґазеті. В ній канцлер Зайпель отверто заявився за прилученням Австрії до Німччини. У відповідь на ці стремління Австрії чеська преса заявляє, що Чехословаччина поборюватиме ці стремління всіми можливими способами. В цій акції надіється вона на Францію, яка теж не допустить до цього, щоби повоєнна Німеччина стала сильнішою від Німеччини з перед великої війни.

У невидимій сіти

(Промова рабіна).

(Продовження).

„Нам не повинно бути чужим нічо такого, через що набувається визначне місце в товаристві: фільсофія, медицина, право, політична економія, одним словом всі галузи науки, штуки, літератури є широким полем, де додатні висліди повинні нам зробити широке місце і виказати наші спосібности.

„Ці звання є невідлучні від спекуляції. Так примірòм витвір якоїсь музикальної композиції, хочаб вона була навіть дуже мірна, піддасть нашим позірну рацію поставити Жида, що буде її автором, на підвисшеню і окружити його вінцем слави. Що до наук медицини і фільософії, то вони повинні творити також часть области для інтелектуальної нашої праці.

„Лікар буває втаємничений в найтайнійші родинні справи і має як такий у своїх руках здоровля і життя смертних наших ворогів християн.

„Ми повинні заохочувати до заключування подруж між Жидами і християнами, бо Ізраїльський нарід не наражуючися через таку звязь на ніяке ризико страти, може віднести з тих супружих получень лиш користи; впровадження певної скількости крови до нашої раси вибраної Богом, не моглоби її зіпсовати, а наші дівчата введуть нас через ті мішані подружа з християнськими родинами, в посідання деякого впливу і власти. В заміну за гроші, які ми їм дамо, є справедливо, щоби ми набули еквівалент у впливі на всьо, що нас окружає. Споріднення з християнами не означає що збочення з дороги, яку ми собі витичили,

---

дав прощення з великою печаткою, а заки воно прийде, двомісячного перемиря. А тимчасом шле військо на Блекввотер. Коли військо обложило Блекввотер, зриває переговори. Англійський вожд, щоб освободити Блеввотер, змушує О'Нейла до битви. О'Нейл прийняв тепер битву й побив Анлійців на голову. (В березні 1599 р.).

Це вперше Ірляндці були переможцями в отвертій битві, вперше зрівнялися з Англійцями в карности й у тактиці. Вістка про цю перемогу, додала духа всім Ірляндцям. Найбільше хиткі хапали тепер за оружя й усі Ірляндці повстали як один муж.

Єлисавета стрівожена повстанням і грізними зорудженнями, що готовив еспанський король Филип II, післала в Ірляндію 20 тисяч добірного війська.

Командант війська д'Есез замість іти просто на Ильстер, подався в саму середину повстання. Та там не було ірляндського війська, тільки ірляндські селяни, де могли, безнастанно докучали Англійцям несподіваними випадами зі засідок і вирубували в пень малі англійські відділи. Єлисавета докоряла д'Есезові за невдачу й веліла йому рушати зараз на О'Нейла. Та д'Есез зачав переговори з О'Нейлем, бо хотів ужити війська проти своїх особистих ворогів. О'Нейл дуже радо вдався з ним у переговори й зумів зручно підхлібити його намірам. Вкінці д'Есеза відкликали в Англію й там покарали смертю.

Коли це діялося, дон Матей Овієдо, що його папа йменував деблінським архієпископом, прибув до О'Нейла з грошевою підмогою та стріливом. Запевнив його теж, що вскорі прибудуть Еспанці. О'Нейл вислав письмо до папи з проханням, щоб поблагословив змагання його товаришів ув обороні католицької віри, загроженої королевою єретичкою. В відповідь на це прохання папа Климентій VIII. видав буллю, якою надав О'Нейлеві та всім союзникам такі самі відпусти, як давано цим, що йшли відбивати в Турків Святу Землю.

В Ірляндії настало велике одушевлення. Зате Єлисавета вважала вже ірляндську справу програною для себе. В цій біді попрохав у неї посади ґубернатора Ірляндії барон Карло Блант де Мавнтджой. Був він радше вчений, як вожд, та Єлисавета, хоч придворні відраджували їй, віддала йому управу Ірляндії.

Мавнтджой, тільки прибув ув Ірляндію, рішив перше всего зловити О'Нейла. І зараз вислав відділ, щоб зловив ірляндського вожда, коли з Манстеру їхатиме на північ Ірляндії. Та О'Нейл завчасу довідався про засідку й виминув її.

Тоді Мавнтджой полишав сильні залоги по всіх твердинях Илстеру й сам увійшов у цю провінцію й випер О'Нейла з окопів. Границі Илстеру так знищив, що замінив їх у пустиню. А сам подався на південь проти ірляндських начальників О'Мура та Тіреля. Мавнтджой не ділив свого війська, щоб рівночасно виступати в ріжних точках, тільки держав військо разом і так перейшов із півночі на південь і зі сходу на захід і нищив усе перед собою та заміняв у пустиню.

Тоді Ірляндцям наспіла довго вижидана поміч із Еспанії, 6000 війська під командою Хуана д'Аквіля. Тільки вони опинилися на ірляндській землі, Мавнтджой обляг їх і здобув замок, що захищав їх. О'Нейл та О'Донел поспішили на поміч Аквілі й у поході злучилися з 2000 курінем Еспанців і разом окружили Мавнтджоя. Мавнтджой найшовся осьтак у дуже прикрому положенні. Голод десяткував уже його військо. І він за кілька днів мусивби був піддатися, або згинути з голоду. Та Аквіля казав, що не по те прийшов, щоб мав перемогти без боротьби. О'Нейл довго опирався, та інші ірляндські вожди не послухалися його й рішили вдарити на ворожий табор.

(Дальше буде).

але противно вона нас зробить при деякій зручности, самовладними панами їх судьби.

„Булоби пожаданим, щоби Жиди здержувалися брати за положниці женщини з нашої святої религії, але нехай собі вибирають до того дівиці поміж християнами. Заступити тайну супружу в Церкві через звичайну умову перед якою небудь світською властю, булоби для нас незвичайної ваги, бо тоді переходилиби християнські женщини до нас в дуже великій скількости!

„Якщо золото є першою могучістю цего світа, то другою є незаперечно преса. Але щож може друга без першої? Як ми не можемо довершити цего, о чім була висше мова, без помочі преси, то треба, щоби наші обняли провід над всіми щоденними часописями усіх країв. Посідання золота, зручність у виборі середників, перетягання спосібних людий, що дадуться перекупити, на нашу сторону, зроблять нас панами прилюдної опінії і віддадуть власть над масами в наші руки. „Поступаючи в цей спосіб крок за кроком по тій дорозі і з витревалістю, яка є нашою чеснотою, ми заженемо в кут християн і зведемо їх вплив до зера. Ми будемо диктувати світови це, в що він має вірити, це, що він має почитати, як і це, що він має зневажати.

„Бути може, що деякі одиниці повстануть проти нас і станують нас обкидати зневагами і анатемами, але маси покірні і несвідомі послухають нас і будуть боронити нашої справи. Коли станемося раз неограниченими панами преси, то будемо могли змінити поняття про честь, про чесноту, про правість характеру і вимірити перший удар в цю святу і нетикальну до цего часу інституцію-родину і довести її до цілковитого знищення. Ми будемо могли викоренити переконання і віру у всьо, що наші вороги християни почитали до цего часу, а зробивши собі оружя із пристрастий, які будемо в них підсичували, ми їм виповімо війну що до всього, що поважається і почитає.

„Нехай те все буде зрозуміле, нехай лишиться в памяти і нехай кожда жидівська дитина переймається тими правдивими засадами. Тоді наша могучість зросте як великанське дерево, якого галузя буде приносити овочі, що називаються багацтвом, розкішю, властю, в нагороду за це огидне положення, яке через довгі віки було одиноким уділом Ізраільського народа. Кили один із наших зробить один крок вперед, то другий нехай зараз ступає за ним, щоби, якщо тамтому похитнулабися нога, він міг прийти йому в поміч і щоби його співвірці могли його піднести. Якщо би якийсь Жид був завізваний до суду в краю, в якім він мешкає, то нехай його братя одновірці поспішать йому в поміч і підіпруть його, однак тільки в такім случаю, коли обжалований поступив по мисли законів, які Ізраіль строго заховує і перестерігає від стількі віків.

Ширіть „Правду“!

Крути, верти та не перекручуй!

(Надіслана стаття).

Якось тут прийшов до мене Тимцьо Чавурський, що то про нього я вже писав до „Правди“, звитався, тай каже:

— А знаєте, я вже не радикал!

— А щож ти теперечки — питаю.

— Я вже — каже — сельроб.

— Сельроб, — кажу—а який, бо то тих сельробів є щось аж три породи: одні праві, другі середні, а треті ліві.

— Я — каже Тимцьо — з цих лівих, що то й газету „Сельроб“ видають. Там знаєте дуже гарне „Кропило“.

Думаю я собі: вияснивби я тобі, що то таке той „Сельроб“, що то все жидівсько-більшовицькі наймити, що їх наймили на це, щоб нищити нашу католицьку віру й задурманювати темний нарід—але що буду тобі говорити, коли в тебе й так не всі дома. Тай кажу тільки:

— То тобі, Тимцю, так то „Кропило“ подобалося.

— Ага, бо там так правду чеше священикам, так їх кропить, що аж гей...

— А „Громадський Голос“ — кажу меньше кропить.

— Та ніби не менше, але, бачите, татусю, там дещо то так якось дуже високо по вченому, що часом тяжко похопити, а „Сельроб“ то так просто пише, як на лопаті кладе.

— Добре лається—кажу—ще кріпше, як „Громадський Голос“...

— О тото, тото—каже Тимцьо—не пардонує цим буржуям і куркулам і священикам.

Мені смішно зробилося, бо Тимцьо то більший куркуль від мене, бо має два рази тільки поля що я. Хоч, правду сказати, моє поле більше приносить мені, бо я коло поля ходжу, як коло рідної мами, а Тимцьо господарить, що пожалься Боже. Смішно зробилося мені, але знов нішо не кажу.

А Тимцьо своє:

— Ось бачите в останньому числі „Сельроба“ є написано „Як попи друть і як їм вільно дерти!“

А я на те:

— Так? А я щось не чув, щоб священикам було вільно дерти. Цеж забороняє Христова наука всім нам християнам.

А Тимцьо:

— А якби ви читали в „Сельробі“ „Кропило“, то ви бачилиб, що багато священиків дре таки добре.

— Ой, Тимцю, Тимцю — кажу — не знаєш ти, хто то там пише тай нащо так тому таке говориш. Я знаю, що можуть і між священиками бути люде ласі на гріш, бо люде людьми, але в цему твойому „Кропилі“ будь певний і сотної части правди нема. Там пишуть одні тому всячину на священиків, щоб підкопати їх вплив і повагу в селі, а другі таки з особистої пімсти, бо чогось недобрі на свойого священика.

— Але священики таки беруть більше, як їм приписано. Ось дивіться, тутечки є написано, „як вільно священикам дерти“.

І притім добув зза пазухи зімнятий часопис тай читає: буцім то відповідь редакції „Сельроба“ на ріжні питання в справі „церковних требів“. Редакція подає „тарифу оплат за похорони, шлюби, служби й інші религійні обряди, обовязуючі в Галичині“. Ця тарифа ще з 1856 р. Там є й оплата на церкву й священикови, й дякови, й паламареви, й навіть цему, що несе хрест, кропильницю й кадильницю — але „Сельроб“ подає все те під написом „Як попи друть і як їм вільно дерти“.

— А знаєш ти, Тимцю, кілько тому буде, як ці приписи видано — це вже, небоже, більше як 70 літ.

— Ну, то що з цего—каже Тимцьо.

— А то — кажу йому — що тоді гріш був дорожчий. Тут написано золоті, а то не були золоті, то були ринські. Тоді за вісім ринських купив корець пшениці, а кілько та сама пшениця коштує тепер?

— Тепер сорок шість золотих, а була й дорожча.

— А бачиш? І так хочеш купити щось у місті, то й там все дорожче, як тоді.

— То правда — признав Тимцьо.

— Значить—кажу—тоді, як ці приписи видали, було життя дешевше, гріш мав більшу вартість, як тепер. Перше, як чоловік продав корець пшениці за 8 ринських, то більше купив за них, як тепер за пятьдесять золотих. Так уся тота писанина в твойому „Сельробі“ то просте крутійство більше нішо. Ось примір Тимцю: там у цій тарифі є таке: „Ксьондзови за відпровадження тіла й за покроплення 3·80 ринськіх (не золотих, як там дурить), за похоронну проповідь 2·54 ринських то вже разом 6·34 ринських. Тілько коштував тоді корець ячменю або вівса, а тепер кілько коштує корець ячменю?

— 36 золотих — каже Тимцьо,

— Ось бачиш, яка ріжниця. А ще одно: то, шо там приписано, то тільки за покроплення тіла й за відпровадження—а чи як ти ховав свойого покійного татуня, то тільки так жадав від священика.

— А дежби, та щожби я за син був, щоб ховав їх як останнього жебрака.

— І мав священик більше праці, правда?

— Та так — каже Тимцьо.

— А за більше праці, треба було й більше заплатити. Чи не так? А мій Тимцьо знов тільки:

— Та так! — і вже більше нішо не говорив, тільки назад часопис за пазуху сховав, розпращався тай відійшов. А я йому на відходному кажу ще:

— Напиши, Тимцю редакторам твого „Сельроба“ пораду: „Крути, верти та не перекручуй“.

Ось така була моя розмова з Тимцьом і я її тут вірно списав

Стефан Варунок.

о. ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКІВ

Нове жерело багатства

13. Кормлення гусениць.

Поживу гусениць шовковика становить виключно листя білої морви. Листя зривається або прямо з дерева, або стинається разом із молодими галузками. Листя належить приготовити вечером, щоб стало його на цілий слідуючий день. Зірване листя переховується в холоднім місці, не на сонці, щоби не спарилося та не присхло. Листя не може бути мокре, по дощи, або покрите порохом та ржавими плямами. Перед кормленням належить його передержати часок у виховальні, щоби його температура зрівналася з темп. тоїж. В перших трьох періодах належить листя січи дрібно, в дальших — щораз грубше. В четвертім періоді дається листя ціле, а в пятім навіть із галузками.

Приготоване листя розсипуємо рівномірно на підкладки з гусеницями. Не мож сипати листя на краях підкладок, щоб гусениці не переходили з одної на другу та щоби не падали з полиць. В трьох перших періодах кормиться 5 разів на день: о год 6-ій рано, 11-ій, 12-ій, 2-гій, 6-тій і 10-тій вечером. Листя не давати за багато, щоб не марнувалося. Пильнувати, щоб гусениці зїдали все до чиста. Належить тямити, що гусениці ростуть дуже скоро і з дня на день потребують більше листя.

Тому ще перед почином годівлі мусимо обчислити, кілько листя будемо мати та з якої кількости яєчок будемо могли тим листям викормити гусениці. Тут треба знати, що морвове дерево 10-літнє дає приблизно 16 кільограмів листя, 20-літне 40 кг., 30-літне 55 кг., 50-літне 90 кг.

А до виплекання гусениць із одного грама яєчок треба около 28 кільограмів листя. Отже на 25 грамів яєчок треба около 8 пядесятилітних морв. Розуміється, що ті дерева дадуть много більше листя. Однак не можна деревини занадто обскубувати, щоби не змарніла та не всхла.

14. Чищення й розділювання.

Удержування чистоти між гусеницями є дуже важною справою, бо від неї залежить розвій годівлі. Треба знати, що всі хороби, заряди гусениць повстають з нехарности.

Чищення полиць під гусеницями переводимо так. Рано, перед кормленням кладемо на гусениці дірковані підкладки, а на них сиплемо зладжене до кормлення листя. До пів години перелізуть усі гусениці через дірки до листя. Гусениці, які лишаться є очевидно нездорові, тому найкраще їх відразу знищити.

Коли всі здорові гусениці перелізуть на підкладку, треба її піднести а з підстілки змести чисто все сміття до відра і покласти її назад на своє місце. Найкраще робити це в двоє: одна особа держить у воздусі підкладку з гусеницями, друга чистить полицю.

Гусениці зі своїм зростом, потребують щораз більше місця. Тому треба їх з бігом часу розділювати, щоби не товпилися на одній полиці, бо це дуже їм шкодить, та зменшує кінцевий збір шовкових коконів.

В тій цили, коли на підкладку з листям перелізе менша половина гусениць, переносимо їх на порожну полицю, а решту піднімаємо і кладемо на чисту підкладку. Коли скірка на гусеницях стає лискуча, гусениць розділювати не вільно.

15. Лінення гусениць.

Гусениця шовковика в часі цілого свойого життя пять разів скидає свою скірку, — ліниться. Пятий раз ліниться вона внутрі кокона.

На якийсь час перед ліненням гусениця перестає їсти, причіпається шовковими ниточками до підстілки, та рухає кадовбом в право і в ліво. Скірка на її голові надувається й стає прозора. Гусениця випорожнюється, підносить головку до гори й сидить непорушно, наче спить, через одну добу. При четвертім ліненню спить до двох діб. По упливі того часу скірка гусениці відстає й почавши від голови, відпадає. Опісля гусениця вилазить з приклеєної до підстілки скірки. Якийсь час потім відпочиває аж обісхне. Опісля пажерливо кидається на поживу.

Річ ясна, що в часі лінення перестаємо кормити гусениці, розділювати їх та зміняти під ними підкладки. В тому часі мусимо їх берегти перед продувом, холодом та невільно непокоїти їх непотрібним рухом, бо гусениці підчас лінення є ослаблені й потребують спокою й тепла.

З тої то причини, щоби не перешкаджати гусеницям у ліненню, вже при виляганню розділюємо їх на партії, та плекаємо рівномірно, щоби кожда партія лінилася в одному часі. Кожде лінення точно записуємо на карточці кождої партії, про що мова була попередно.

В часі годівлі треба хоронити гусениці перед мухами та муравлями. Тому вікна належить в часі вітрення закривати сіткою (ситом, органтиною) та порозвішувати липкі мухоловки. Муравлів виловлюється ватою злитою водою з цукром, яке приманює муравлів. Коли вату обсядуть муравлі, палиться її враз із ними, або париться кипятком.

ДОПИСИ

КООПЕРАТИВНЕ СВЯТО В КАЛЬНІМ пов. Бережанського. Дня 23. вересня в неділю відбулося в Кальнім кооперативне свято. В селі є 2 кооперативи, одна господарсько-торговельна „Єдність“ з 120 членами, друга кредитова „Віра“ з 50 членами. Свято випало величаво, тим більше, що дописала погода. Службу Божу під церквою відправив о. сов. Добровольський парох зі Слободи золотої, співав місцевий хор в супроводі дутої орхестри з Козови. Прегарну проповідь в патріотичнім дусі виголосив о. сов. Літинський парох з Телячого. По Службі Божій відправлено панахиду за померших членів кооперативи. Також посвячено кооперативний прапор. Відтак весь зібраний народ удався з процесією до поблизької кооперативи, котру посвячено. Потім відбулись святочні збори, на котрих виголосив реферат п. Березовський орґанізатор з Бережан. Численні делеґати доококичних кооперативів складали свої заяви і побажання, На кінець уформувався похід і весь народ двигнувся при звуках орхестри за кооперативним прапором здовж села до площі, котру кооператива купила від жида а на котрій колись стояла коршма. Відтак похід вернув в порядку назад до кооперативи, на котрій застромлено прапор при звуках національного гимну. Загалом свято зробило на всіх присутних гарне враження і немало причиниться до поширення кооперативної ідеї між селянством.

Учасник.

Як можна стати багатим?

(о. С. К.) Ми вже раньше в статті п. заг. „Случай винаходцем“ (ч. 33 „Правди“) подали, в який простий спосіб — лиш завдяки случаєви — винайдено машину до шиття (Зінґер), літоґрифію (Зененфельд), сахарину (Фальберґ), динаміт (Альфред Нобель) і бездротний телеґраф (Марконі). Сим разом вкажемо на винаходи, які лежать прямо на дорозі.

Винайденнє анґлійського замку, котрий має сьогодні в щоденнім життю таке широке приноровленнє, принесло дотепному винаходцеви грубі міліони. Винахід легкий та простий. Одно потягнення руки замикає сильно дамські торбинки, шуфляди бюр і т. п. Знайшов він тепер приноровленнє до усіх майже дрібних річей щоденного вжитку. Гадка була звичайна, лежала прямо на дорозі. Без довгої праці і мозільних дослідів удалося винаходцеви розвязати так простий, а так практичний помисл, котрий учинив його відразу міліонером.

Чи є іше які нові річи до винайдення? Чи людство посідає уже всьо, що їй потреба? Сміло можна сказати, що ні. Не було іще більшого запотребовання нових винаходів, як тепер. Під сим оглядом голод світа є зовсім незаспокоєний. Завсіди ще, мимо радія, невикористані є велитенські електричні сили, які знаходяться в атмосфері. Кому вдасться вихіснувати електричність, яка міститься в воздусі і здобути для праці на землі незлічимі біліони сил землі, сей довершить великого діла. Хто зуміє створити новий спосіб легкого продукування алюмінія, котрий є дуже розповсюдненим металем, але трудним до добування з кождої своєї форми, сей здобуде світ. Алюміній посідає перед собою велику будучність тому, що мідь, цинк і цина поволи вичерпуються. Кому вдасться усунути в легкий спосіб водень з води і зискати чистий матеріял до палення, сей здобуде для людства паливо краще від вугля і від нафти. Чимале поле до винаходів лежить в царині штучного навозу, особливо через винайденнє простого й легкого добування і препарованя потасу і фосфору.

Рад не може бути іще належито вихіснований тому, що трудно його витворити і длятого є нечувано дорогий. Кому вдасться перемінити в спосіб легкий і скорий инший елемент на рад, сей не тількн обнижить ціну раду, але сам стане найбогатшим чоловіком в світі. Чимале поле до винаходів дає летунство мореплавство і т.д.

Сих кілька примірів не вичерпує незміримого поля дрібних, практичних винаходів, котрі насуває майже щодня життє. Винайдення нпр. непукаючих самоходових опон може кождого вчинити міліонером.

Поле до попису є отже велике. Гроші лежать на дорозі. Треба тільки по них сягнути...

НОВИНКИ

Святотатство. До церкви в Кипячці, в Тернопільщині, закралися в ночі злодії. Виваживши ножем накривку церковної скарбони забрали звідтам 18 долярів і 70 золотих, почім утекли.

Вибух гранати. Миколай Зварич зі Загвоздя найшов на громадському пасовищі над Бистрицею ручну ґранату. Розбираючи її спричинив вибух, наслідком якого поніс смерть на місци. — Подібний випадок стався в Довжанці. Тут Стефан Іванів знайшов на пасовищі Суха Руда ручну ґранату, яка розірвала його на кусні.

Випадки у Львові. Муляр Іван Сворінь працюючи на будові упав з руштовання й розбив собі череп. — На вул. Зелений шофер Ґельбер переїхав самоходом 6-літного Стефана Мокрицького, який потовкся на цілім тілі. — Инший шофер переїхав жида Фетера, якому розторощило ліву ногу. — На вул. Зиблікевича якийсь молодець їхав ровером так необережно, що перевернув поліцая Якубова, який падаючи розбив собі ніс.

Випадки в Ярославщині. В Рокитнику коло Ярослава вдарив грім у стодолу Войтиха Стрільця, яка згоріла. Шкода виносить 3.500 золотих. — В Ожанську, в часі переїзду фіри з весільними гостями, капраль 36. п. п. Йосиф Рихтик хотів мабуть вистрілити „на віват“ ручною ґранатою. Однак порався при тім так необережно, що ґраната стріливши ранила 4 особи і троє коней. — В млині Лотоцького в Молошові розгонове колесо вірвало руку робітникови Чвачкови. — В Мунині вдарив грім у стодолу Сабєня, в якій млинкували збіжє. Удар грому поразив там парубка в Дібчи Михайла Копанця, який помер. Також згоріла вся стодола зі збіжем та млинком. Шкода виносить около 14 тисяч золотих.

Цікава всячина

Температура в ріжних краях.

Найгарячійшою місцевістю на цілім світі є так звана „долина смерти“ в Каліфорнії (Північна Америка), де температура доходить до 56 степенів Цельзія в тіни. Є також, що правда, чимало місцевостей не дуже уступаючих „долині смерти“. Знаходяться вони в Арізоні (Зединені Держ.) і над Евфратом. Найвисша середня температура дня виносить в Моссана (над Морем Червоним) 30 степенів Цельзія в тіни. Найбільша студінь є в містечку Верхоянск (Сибір), де середня температура в січни виносить 51 степенів, а найнизша температура річна 62 степенів Цельзія. В січни 1860 р. термометер показував там навіть 68 степенів морозу, себто найнизшу колинебудь потовану температуру. Найбогатшою в дощі околицею є місцевість Шерра Пунії (Індії, Бенґаль), де опади виносять щодня дванайцять метрів. Є натомісць околиці, в яких дощ майже не падає.

Каплиця жалоби.

В нюйорській російській схизматицькій церкві св. Спаса є каплиця жалоби, де виставлені плякати, на яких списані жертви більшовизму: царська родина, 31 епископів, 1569 священиків, 34.585 учителів і лікарів, 79.900 урядовців, 65.890 дідичів і аристократів, 56.340 офіцирів, 196.000 робітників, 268.000 жовнярів, 890.000 селян. Разом звиш 1,300.000 убитих. Крім того під теперішню пору 117 епископів пробуває то в тюрмах то в концентраційних таборах.

Ціни збіжа. Пшениця двірська 44·50—46·50 пшениця селянська 44·00—45·00, жито галицьке 34·50—35·05, ячмінь галицький броварняний 35·50—36·50, ячмінь на мливо 27 75—28·75, ячмінь пастівний 35·50 36·25, овес галицький 31·25—32·25, кукурудза румунська 44·00—44·50. бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 53·00—63·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 30·00—34·50, мішанка пастівна в зерні 00 00—00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке краєве прасоване 18 00—19·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 32·75—33·25, льон 64 00—65·00, лубінь синій 21·50—22·50, ріпак озимий 80·00 81·00, мука пшенична 50 проц. 83·00 84·00, мука пшенична 50 проц. 71·00—72·00, мука житна 65 проц. 53·00—54·00, ґрисік кукурудзяний 67·00 70·00, мука кукурудзяна 49·00 51·00, отруби житні 23·00—23·50, отруби пшеничні 23·50—24·00, крупи гречані 73·50—75·50, пшоно 80·00 82·00, крупи ячмінні 47·00—49·50, пенцак 47·00 49·00. просо краєво 38 00—39·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 220·00—250·00, мак синій 128·00 138·00, мак сивий 100 00 110·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·68 - 1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42.

ВРАЗЛИВИЙ.

— Знаєш жінко, ми нашого синка по укінченню шкіл дамо вчити на лікаря.

— Що тобі приходить до голови, він такий вразливий, що мухи не може забити, а не то чоловіка.

ОГОЛОШЕННЯ

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький
З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10